

HOẠT ĐỘNG CỐ VẤN HỌC TẬP
Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM - ĐẠI HỌC ĐÀ NẴNG
 ACTIVITIES OF ACADEMIC ADVISORS
 IN UNIVERSITY OF EDUCATION - THE UNIVERSITY OF DANANG

Nguyễn Thị Hằng Phương
 Trường Đại học Sư phạm – Đại học Đà Nẵng
 Email: hangphuong19@gmail.com

TÓM TẮT

Cố vấn học tập (CVHT) là một chức danh trong hệ thống các chức danh của cơ sở đào tạo theo học chế tín chỉ. CVHT có nhiệm vụ hỗ trợ, tư vấn cho sinh viên về các vấn đề liên quan đến học tập, lựa chọn nghề nghiệp và thích ứng đời sống bậc đại học. Tại ĐHSP - ĐHĐN, nhu cầu được tư vấn của sinh viên nhiều nhất tập trung vào việc học tập và số sinh viên hài lòng với sự tư vấn của CVHT ở mức cao (chiếm 63.5%). Bài viết sẽ trình bày một số kết quả trong đề tài cấp cơ sở: "Nghiên cứu hoạt động tư vấn cho sinh viên của CVHT tại ĐHSP-ĐHĐN" qua phương pháp điều tra bằng bảng hỏi và phỏng vấn sâu giảng viên và SV trường ĐHSP - ĐHĐN.

Từ khóa: cố vấn học tập; đào tạo tín chỉ; tư vấn học tập; tư vấn nghề nghiệp; thích ứng đời sống.

ABSTRACT

Academic Advisor is one of the job title of system in the universities in which credit system is used as a core method. Academic Advisor is responsible for supporting, advising students about issues relating to learning, career options and adapting to student life. At University of Education, the University of Danang, students need to be advised about the learning and they are satisfied with Academic Advisor (63.5%) . The paper presents some results of the base-level subjects: "Study on the consulting activities for students at University of education, The University of Danang" through using method of questionnaires survey and interviews the teachers and students at University of Education, The University of Danang.

Key words: academic advisor, credits training, academic advising, career counseling, adapt life

Đặt vấn đề

Đào tạo theo tín chỉ được bắt đầu từ năm 1872 ở Mỹ, trải qua quá trình vận hành, rút kinh nghiệm và hoàn thiện, các nhà giáo dục, quản lý đào tạo đã thiết lập chức danh cố vấn học tập. Đến năm 1979, Hiệp Hội các nhà Cố vấn được thành lập tại Mỹ để minh chứng cho việc CVHT thực sự là hoạt động quan trọng trong cỗ máy đào tạo tín chỉ để đạt hiệu quả trong giáo dục. Bản chất của đào tạo tín chỉ là cá nhân hóa học tập, nghĩa là sinh viên tự xây dựng kế hoạch học tập phù hợp với năng lực, điều kiện học tập của bản thân, và phù hợp với yêu cầu của ngành đào tạo.

Vai trò, nhiệm vụ của của CVHT chính là giúp sinh viên thực hiện thành công tiến trình học tập, vì CVHT hiểu cơ cấu tổ chức, chức năng nhiệm vụ, định hướng phát triển của trường,

chương trình và yêu cầu của đào tạo theo tín chỉ cũng như được tư vấn về chọn lựa môn học. CVHT cảnh báo sinh viên khi sinh viên gặp khó khăn về điểm hoặc đăng ký môn học.

Khi triển khai đào tạo theo tín chỉ ở Việt Nam, ở các trường đại học và cao đẳng gặp không ít khó khăn từ việc thiết kế lại chương trình, phân bổ thời gian, sử dụng nguồn nhân lực, hướng dẫn sinh viên... Những điều này đã gây áp lực cho sinh viên và CVHT cũng ít nhiều cảm thấy lúng túng. Xét ở góc độ nào đó, CVHT đã có nhiều cố gắng để có thể đáp ứng nhu cầu tư vấn cho sinh viên một cách tốt nhất. Tuy nhiên thực tế hoạt động của CVHT ở các trường đại học (ĐH) hiện nay vẫn còn là vấn đề cần đặt ra xem xét. Bài viết trình bày một số kết quả trong nghiên cứu về thực trạng hoạt động của CVHT tại ĐHSP – Đại học Đà Nẵng.

Cố vấn học tập và hoạt động cố vấn học tập

Cố vấn học tập

Theo các tác giả nước ngoài như *Brian Gillispie (2001)*, *Virginia N. Gordon, W.R.H., Thomas J. Grites and Associates (2008)* [9], *Susan D. Bates (2009)* [8], CVHT (academic adviser) được định nghĩa một cách chung nhất là: “*Người làm việc trong trường học, giúp sinh viên lựa chọn một cách đúng đắn các khóa học phù hợp với họ để có thể đạt được những thành công cũng như mục tiêu đào tạo*”.

Định nghĩa liên quan đến chức năng, nhiệm vụ của CVHT, theo *Creamer (2000)*, CVHT là nhà tham vấn hoặc một thành viên làm việc trong trường đại học; người được đào tạo để chuyên trợ giúp SV để SV có thể thích ứng trong lớp học và đạt được mục tiêu học tập; CVHT là người trợ giúp phụ huynh về những vấn đề liên quan đến con cái họ. Cũng có khi CVHT hướng dẫn SV thực hiện các trắc nghiệm thích ứng nghề nghiệp [9],[1].

Theo các **tài liệu trong nước**, theo tác giả *Nguyễn Văn Vinh (2009)*, *Nguyễn Văn Vân (2010)* [7] và các trường Đại học như ĐH Bách Khoa Hà Nội, Học viện Tài chính, ĐH Công nghệ Sài Gòn, Trường ĐH Kinh tế Quốc dân, Hà Nội thì CVHT được định nghĩa là: “*Người tư vấn và hỗ trợ sinh viên phát huy tối đa khả năng học tập, lựa chọn học phần phù hợp để đáp ứng mục tiêu tốt nghiệp và khả năng tìm được việc làm thích hợp; theo dõi thành tích học tập của SV*”; “*Là người bảo vệ lợi ích cao nhất của sinh viên*”.

Như vậy, có rất nhiều định nghĩa về CVHT, trên cơ sở tham khảo, phân tích chúng tôi cho rằng: *CVHT là những người được phân công thực hiện công tác tư vấn hỗ trợ sinh viên trong quá trình học tập tại trường ĐH. Trong đó, CVHT sẽ giúp cho SV phát huy tối đa tính tích cực, chủ động trong lịch trình học tập; định hướng nghề nghiệp trong tương lai; động viên, khích lệ SV tham gia các hoạt động đoàn thể, các hoạt động văn – thể – mỹ; và chia sẻ những vấn đề liên quan đến tâm tư, tình cảm của các em, qua đó một mặt*

vừa giúp cho các em đạt được mục tiêu trong học tập, mặt khác giúp các em hoàn thiện những kỹ năng cần thiết cho cuộc sống của các em sau khi ra trường.

Hoạt động cố vấn học tập

Những nghiên cứu của các tác giả nước ngoài như *Mansour (1981)*, *Hemwall và Trachte (2003)*, *Crookston (1994)* đều chỉ ra rằng, CVHT có vai trò rất quan trọng trong các trường đại học, họ là người kết nối trong mối quan hệ tam giác trường – sinh viên – thị trường lao động, ([8], [9]) do vậy, hoạt động của CVHT rất đa dạng, vừa là giảng viên, vừa là nhà tư vấn, vừa là người thiết kế.

Còn ở Việt Nam, tác giả *Lâm Quang Thiệp (2007)* [6], *Nguyễn Văn Vân (2010)* [7], *Kiều Ngọc Quý (2010)* [5], *Đặng Xuân Hải (2011)* [3], *Đình Việt Hải (2012)* [2] đều nói đến CVHT có hai nhóm nhiệm vụ tương ứng với hai chức năng của CVHT đó là: 1/ Tư vấn, trợ giúp sinh viên trong học tập, nghiên cứu khoa học, định hướng nghề nghiệp, hòa nhập môi trường sống và 2/ Quản lý sinh viên.

Một số tác giả khi bàn về hoạt động của CVHT như *Jones và Dayton (1977)*, *Đỗ Nguyên Hưng (2010)* đã cho rằng, nhiệm vụ chính của hoạt động tư vấn là tìm hiểu về năng lực của SV, giúp SV hiểu mục đích trong học tập, nghề nghiệp và cuộc sống [5],[9]. Nghiên cứu của *Stone và Clark (2001)*: CVHT giúp đỡ cho SV không chỉ vấn đề trên lớp học mà còn cả những vấn đề ngoài lớp, như vấn đề *tình cảm, suy nghĩ cá nhân về cuộc sống*. Cụ thể là:

- **Tư vấn trong lĩnh vực học tập:** CVHT thảo luận và hướng dẫn cho SV tìm hiểu chương trình đào tạo; xây dựng kế hoạch, phương pháp học tập, đăng ký học phần cho từng học kỳ; lựa chọn ngành chính, ngành phụ phù hợp với năng lực và hoàn cảnh của sinh viên. Hướng dẫn SV nghiên cứu khoa học; Nhắc nhở và giúp đỡ sinh viên giải quyết những khó khăn vướng mắc trong học tập.

- **Tư vấn trong các lĩnh vực nghề nghiệp:** Tư vấn hướng nghiệp (tập trung vào đặc tính nghề nghiệp, tình trạng môi trường làm việc, thị trường làm việc; chuẩn bị tâm thế cho phù hợp với nghề

ngành...) và chọn ngành nghề phụ cho sinh viên; Kết nối với các đơn vị tuyển dụng.

- *Tư vấn về vấn đề thích ứng đời sống (sinh hoạt):* Thông báo cho SV những quy định của Bộ GD&ĐT, của trường. Thông báo cho SV các thông tin về hoạt động tình nguyện; các hoạt động văn – thể – mỹ; các hoạt động của đội, nhóm... Một số CVHT quan tâm đến đời sống tinh thần của cá nhân và gia đình SV.

Như vậy, qua các bài viết của các tác giả, cho đến nay CVHT ở Việt Nam đang thực hiện 3 mảng tư vấn: tư vấn học tập, tư vấn nghề và tư vấn thích ứng đời sống cộng đồng.

Dựa vào định nghĩa về CVHT và các hoạt động của CVHT được nêu trên đây, chúng tôi thiết kế bộ công cụ để điều tra trên 35 CVHT thuộc 12 khoa, 165 sinh viên tại Trường ĐHSP, ĐH Đà Nẵng về thực trạng hoạt động của CVHT hiện nay dựa trên các ý sau:

- Nhu cầu của SV đối với CVHT là gì? và CVHT đã thực hiện những hoạt động nào?

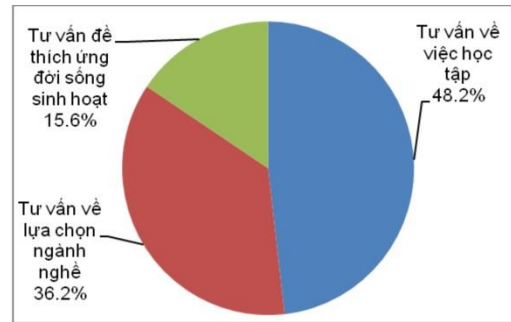
- Mức độ đáp ứng của CVHT đối với mong đợi của SV như thế nào?

Những câu hỏi nghiên cứu trên đây sẽ được trình bày ở những phần sau.

Nhu cầu tư vấn của sinh viên

Kết quả nghiên cứu bằng bảng hỏi của chúng tôi cho thấy, SV mong muốn được tư vấn trong 3 vấn đề là: Vấn đề liên quan đến học tập (chiếm 48.2%) – xếp thứ tự quan trọng nhất, liên quan đến nghề nghiệp (chiếm 36.2%) – thứ tự quan trọng thứ 2 và liên quan đến việc thích ứng đời sống sinh hoạt (15.6%). Kết quả được mô tả ở biểu đồ sau:

Biểu đồ 1. Nhu cầu tư vấn của sinh viên trường ĐHSP, ĐHDN

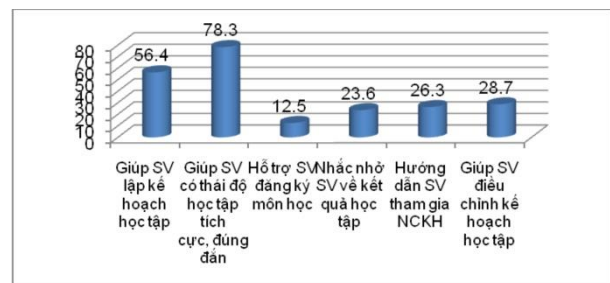

Nhóm nhu cầu tư vấn về thích ứng đời sống sinh hoạt bao gồm tư vấn về các mối quan hệ bạn bè – thầy cô giáo, kinh nghiệm và điều kiện sống của sinh viên, tư vấn về các hoạt động ngoại khóa... Những vấn đề cần tư vấn của SV, sẽ được chúng tôi phân tích cụ thể sau đây.

Nhóm vấn đề liên quan đến các vấn đề học tập

Xem xét ý kiến của sinh viên về nhu cầu được trợ giúp trong lĩnh vực học tập, có đến 81.7% sinh viên được điều tra mong muốn CVHT giúp đỡ trong việc đăng ký môn học, lập kế hoạch học tập. Đây được coi là nhu cầu quan trọng nhất của sinh viên.

Biểu đồ 2. Tư vấn những vấn đề liên quan đến học tập

SV cho rằng, những nội dung được các CVHT thường xuyên thực hiện nhất là *Giúp SV hình thành thái độ học tập đúng đắn* (ĐTB = 78.3%); “*Giúp SV lập kế hoạch học tập*” (ĐTB = 56.4%); yếu tố quan trọng thứ 3 là *Điều chỉnh kế hoạch học tập* (28.7%) và *Hướng dẫn SV tham gia nghiên cứu khoa học* (chiếm 26.3%).

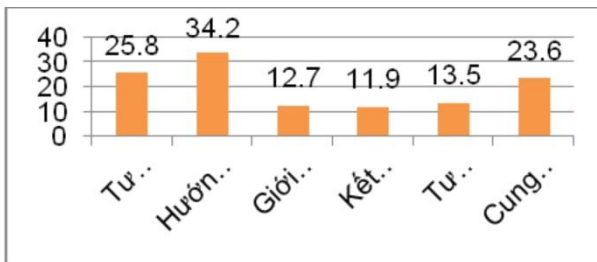
Đánh giá bằng điểm trung bình đối với các hoạt động của CVHT trong vấn đề tư vấn học tập, chúng tôi nhận thấy điểm trung bình của CVHT tự cho điểm là 3.76 (mức khá), nhưng SV chỉ cho ĐTB = 2.73 (mức trung bình). Điều này cho thấy nhu cầu được tư vấn của SV ở mức cao hơn so với

mức đáp ứng của CVHT.

Nhóm vấn đề liên quan đến định hướng nghề nghiệp, việc làm

Hầu hết văn bản của các trường không ghi rõ nhiệm vụ của CVHT là tư vấn nghề nghiệp, việc làm cho sinh viên. Nhưng trong thực tế, CVHT vẫn tư vấn và định hướng cho sinh viên những nội dung liên quan đến các vấn đề này. "Tôi hay trò chuyện về ngành nghề, tư vấn cho các em về những công việc mà các em có thể làm trong thời gian là SV, những công việc sau khi ra trường, nhưng cũng không có nhiều thời gian và đây cũng không phải là trách nhiệm được phân công". (Nữ, CVHT – Khoa TLGD).

Biểu đồ 3. Tư vấn những vấn đề liên quan đến nghề nghiệp

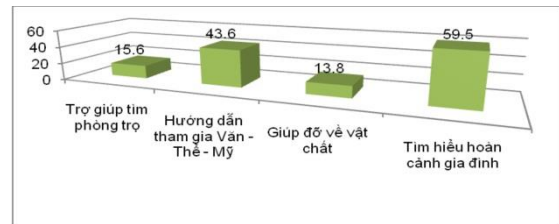
Bảng mô tả kết quả từ SV cho biết, trong các ý về tư vấn liên quan đến nghề nghiệp, các CVHT đã thực hiện nhiều việc hướng dẫn chọn địa điểm thực tập nhiều nhất (34.2%); tư vấn chọn nghề (chiếm 25.8%); cung cấp thông tin về thị trường lao động (23.6%); chia sẻ thông tin liên quan đến đặc điểm nghề (13.5%).

Mức thực hiện các hoạt động trên đây ở mức độ khá (ĐTB = 2.58).

Nhóm vấn đề liên quan đến đời sống sinh hoạt của sinh viên

Trong nhóm công việc trợ giúp liên quan đến đời sống sinh hoạt của SV, việc mà CVHT thực hiện ở mức độ thường xuyên liên quan đến hướng dẫn tham gia các hoạt động văn – thể – mỹ (chiếm 43.6%); tìm hiểu hoàn cảnh gia đình của SV (59.5%). Một số CVHT có giúp đỡ SV liên quan đến tìm phòng trọ, nhà ở (15.6%), và có khi giúp đỡ SV về vật chất (13.8%). Điểm trung bình của việc tư vấn liên quan đến đời sống của SV là mean = 2.25 (mức trung bình).

Biểu đồ 4. Tư vấn những vấn đề liên quan đến đời sống sinh hoạt của sinh viên

Những hoạt động tư vấn về nhóm vấn đề đã đáp ứng nhu cầu của 26.6% sinh viên có mong muốn được tư vấn trợ giúp về vấn đề thích ứng với đời sống sinh hoạt. Thực tế, văn bản quy định trách nhiệm của CVHT ở các trường hiện không ghi cụ thể trách nhiệm của CVHT là quan tâm tới cuộc sống của sinh viên. Tuy nhiên, khi CVHT coi sinh viên như “người thân” thì mối quan hệ trợ giúp nằm ngoài trách nhiệm của CVHT đối với sinh viên vẫn thường xảy ra.

Đánh giá của SV đối với hoạt động của CVHT

Đánh giá của SV về sự hài lòng đối với những tư vấn mà các em nhận được từ CVHT, chúng tôi có bảng:

Bảng 1. Mức độ hài lòng của SV đối với hoạt động tư vấn của CVHT

Mức độ hài lòng	Tỷ lệ phần trăm
Rất hài lòng	63.5
Hài lòng	32.7
Không hài lòng	3.8

Kết quả mô tả ở bảng trên đây cho thấy có đến 63.5% số SV hài lòng với cách tư vấn, kết quả của những lần tư vấn của CVHT. Mức độ hài lòng chiếm 32.7%. Chỉ có 3.8% không hài lòng. Những sinh viên cảm thấy hài lòng về sự giúp đỡ của CVHT đã nhấn mạnh đến khía cạnh trách nhiệm của CVHT và sự hiểu biết công việc của họ: "CVHT đã nắm vững các vấn đề liên quan đến học tập, nhiệt tình giúp đỡ sinh viên trong mọi vấn đề". (Nam. SV Khoa Vật lý). Phỏng vấn sâu một số SV không hài lòng với việc tư vấn của CVHT, chúng tôi nhận thấy đây là những SV ít có sự gặp gỡ với CVHT, và là những SV đang không có kết quả học tập tốt ở kỳ học vừa rồi. Một số em cho

rằng CVHT cần nhiệt tình hơn với SV chứ không nên trả lời qua chuyện một số điều SV rất cần được tư vấn, và CVHT cần đúng giờ khi hẹn gặp SV, không để SV phải chờ đợi quá lâu.

Kết luận

Từ kết quả nhu cầu của SV và nhận định của CVHT đối với những vấn đề CVHT đã giúp đỡ, tư vấn cho SV, chúng tôi đi đến một số kết luận sau:

- Nhu cầu tư vấn của SV tập trung vào 3 vấn đề: học tập, nghề nghiệp và thích ứng với đời sống sinh hoạt của SV, trong đó vấn đề học tập được đánh giá là cần thiết được tư vấn nhất. Cụ thể là SV cần được định hướng trong học tập, cần được tư vấn về các môn học và đặc biệt là cần được định hướng để có thái độ học tập đúng đắn.

- Mức độ hài lòng của SV đối với việc tư vấn của CVHT ở mức độ rất cao (63.5%), mặc dù vẫn còn một số ý kiến của SV nhằm nâng cao chất lượng tư vấn của CVHT, nhưng với tỷ lệ hài lòng như trên có thể nói rằng bước đầu CVHT đã thiết lập được mối quan hệ tốt và trợ giúp được cho SV tốt đẹp.

- Để phát huy vai trò của CVHT trong đào tạo theo tín chỉ, chúng tôi thiết nghĩ cần có những buổi họp giữa các CVHT trong mỗi khoa với nhau để trao đổi kinh nghiệm cũng như những vấn đề khó khăn vướng mắc trong quá trình nhận nhiệm vụ CVHT. Và đối với Cấp quản lý hoạt động tư vấn của cơ sở học tập cần tổ chức các khóa tập huấn về kỹ năng tư vấn cho CVHT qua đó nâng cao hiệu quả hoạt động tư vấn cho CVHT.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Trần Thị Minh Đức, chủ biên (2012), *Cố vấn học tập trong các trường đại học*, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.
- [2] Đinh Việt Hải, Trần Thị Minh Đức (chủ biên) (2012), “Quản lý chuyển đổi đào tạo đại học theo tín chỉ: Cách nhìn từ vài góc độ”, *Sách chuyên khảo Cố vấn học tập trong các trường đại học*, NXB ĐHQG HN.
- [3] Đặng Xuân Hải (2011), *Kỹ thuật dạy học trong đào tạo theo học chế tín chỉ*, NXB Bách khoa Hà Nội.
- [4] Đỗ Nguyên Hưng (2010), “Hướng dẫn thực hiện công tác cố vấn học tập”, *Tài liệu tập huấn*, ĐH Công Nghiệp HN.
- [5] Kiều Ngọc Quý (2010), *Nâng cao vai trò và hiệu quả của công tác tư vấn học tập tại trường ĐHKHXH&NV TP Hồ Chí Minh*.
- [6] Lâm Quang Thiệp (2007), Học chế tín chỉ và việc áp dụng ở Việt Nam, *Tạp chí hoạt động Khoa học*.
- [7] Nguyễn Văn Vân (2009), Vài trao đổi về công tác CVHT trong môi trường đào tạo theo hệ thống tín chỉ, *Tạp chí Nghiên cứu – Trao đổi*.
- [8] Susan D. Bates (1991), *Academic Advising for Student Success: A System of Shared Responsibility*, Higher Education Report No. 3, Currituck County High School, Centura, USA.
- [9] Virginia N. Gordon, W.R.H., Thomas J. Grites and Associates (2008), *Academic Advising - A Comprehensive Handbook*, A publication of National Academic Advising Association.